

Микола Скрипник

Методи й проблеми плянувальної роботи в світлі настанов січневого пленуму ЦК ВКП(б)¹⁾

Січневий пленум ЦК ВКП(б) відбувся на початку першого року другої соціалістичної п'ятирічки і мав підвести підсумки виконання завдань першої п'ятирічки, перевірити проведену роботу, її темпи, досягнення й недороблення, щоб на підставі досвіду великої роботи і боротьби, що відбулася, накреслити завдання для першого року другої п'ятирічки і методи здійснення їх.

Такі події, як цей пленум, є визначальні для всіх галузів нашої діяльності. Вони визначають величезної ваги риси, що їх значення ми ще не можемо в повному обсязі уявити собі. Недарма першим розділом доповіді тов. Сталіна на січневому пленумі ЦК „Про підсумки першої п'ятирічки“ був розділ про міжнародне значення першої п'ятирічки. Зроблено підсумки великої, хоч і короткої часом,—всього лише чотири роки, але великої змістом і значенням своїм історичної смуги—першої соціалістичної п'ятирічки.

У світлі цієї перевірки, що її перевів січневий пленум, на базі загальних нарисів підсумків, що їх дав цей пленум, ми мусимо в кожній ділянці своєї роботи, на кожному відтинкові нашого життя і боротьби провести глибоку перевірку і, виходячи з постанов січневого пленуму Центрального комітету Всесоюзної комуністичної партії більшовиків, визначити, що треба робити далі і як треба робити.

Маємо відзначити, що січневий пленум не лише підбив підсумки першої п'ятирічки і, так би мовити, арифметично додав до завдань першої п'ятирічки нові додаткові завдання другої п'ятирічки. Січневий пленум у своїх постановах і в промовах т. Сталіна і т. Молотова відзначив якісну різницю завдань, що повстають перед нами з переходом до другої п'ятирічки. Треба, зокрема, підкреслити цю якісну різницю, щоб звідціль визначити і потребу переглянути багато чого в настановах, завданнях і методах нашої роботи на всіх ділянках, у тому числі і на ділянці плянування господарчого й культурного життя нашої країни.

XVII партконференція ВКП(б) відзначила широкі й величезні завдання, що повстають перед переможними пролетарськими країнами, перед комуністичною партією на другу п'ятирічку. Січневий пленум ЦК ВКП(б) визначив завдання й методи роботи для першого року цієї п'ятирічки. Отже перед робітниками різних ділянок життя й праці стоїть завдання, виходячи з настанов XVII партконференції, визначити

¹⁾ Промова на поширеному засіданні Президії Української Державної планової комісії (УДІК) УСРР з 4-III 1933 року.

і методи, спираючись на поглиблену перевірку своєї роботи, її метод.

Отже перед нами велика робота і ми, як Державна плянова комісія—орган пролетарської диктатури в галузі планування, маємо цю роботу провести. Годі було б казати, будім перед нами стоїть завдання гострого переламу роботи, нової роботи. Маємо провадити далі роботу, почату нами за першої п'ятирічки, її поглиблюючи і висуваючи нові якісні, інші завдання, і, поруч з побільшеним обсягом робіт наших, з поширеним обсягом завдань, висувати якісно нові проблеми. На базі досягнутого, використовуючи весь свій досвід планування за першої п'ятирічки, на базі поглибленішої його перевірки, в світлі загальних підсумків першої п'ятирічки, ми тим самим маємо тепер перевірити і методи нашої роботи і характер їх у світлі тих методів і завдань, що для цілої нашої соціалістичної будівничої роботи, для цілої нашої країни поставлені січневим пленумом ЦК ВКП(б). Зокрема це завдання стоїть перед нами, робітниками Держплану УСРР, бо загальні умови плянної роботи, планування господарчого, культурного життя, що стоїть перед цілим СРСР, перед усіма державними плянувальними органами всіх радянських республік, цілого Радянського Союзу, у нас на Україні ускладнюються додатково ще окремими умовами, в яких перебуває тепер Україна.

Останній пленум ЦК КП(б)У своїми широкосяглими ухвалами дав оцінку загального стану економіки України і нашої роботи в цілому так нашого радянського, як і партійного апарату. Відціль виникає і для нас—для Держплану потреба оцінити і перевірити методи, завдання і характер нашої роботи у світлі цих ухвал останнього пленуму ЦК КП(б)У.

Отже, визначаючи, так би мовити, однією формулою всі ті завдання, що стоять перед нами, я міг би формулювати їх так: виходячи з аналізу підсумків першої п'ятирічки, що її дав січневий пленум ЦК ВКП(б), перевірити відповідно і на базі тих ухвал, що винесені січневим пленумом ЦК ВКП(б) щодо завдань і методів першого року другої п'ятирічки, обсяг завдань, методи роботи, організацію роботи Держплану УСРР, відповідно ускладненим умовам господарчого стану УСРР, що характеризовані ухвалами останнього пленуму ЦК КП(б)У, щоб у своїй діяльності забезпечити свою частку участі у виконанні великих завдань другої соціалістичної п'ятирічки, визначених XVII партконференцією. Треба ці питання, як питання, що мають освітити цілий обсяг нашої роботи, поставити окремо, виявити у всій повноті для того, щоб відповідно цьому дати завдання окремим робітникам, окремим секторам, щоб відповідно цьому можна було перебудувати цілу нашу роботу, вести її за вказівками комуністичної партії.

Промова, що її виголосив на січневому пленумі ЦК ВКП(б) тов. Сталін, для нас, робітників Держплану, дає цілу низку важливих, серйозних і визначальних проблем у галузі методології державного планування господарчого й культурного життя нашої країни. Коли б ми навіть не брали фіксованого в резолюціях пленуму ЦК ВКП(б) цілого обсягу нашої роботи, то вже доповідь тов. Сталіна одна сама по собі викликала б у нас потребу поглибленої перевірки методів нашої роботи, уважнішої перевірки розташування сил, практичних поточних завдань, ув'язки їх між собою.

Не ставлячи зараз перед собою завдання охопити всі можливі питання, всі проблеми, що стоять перед нами, зазначу деякі найважливіші, маючи на увазі передусім знаменну промову тов. Сталіна на

січневому пленумі і йдучи за нею. Нагадаю вам одне місце з цієї промови.

„Нарешті, кілька слів про самі темпи і про проценти щорічного приросту продукції. Наші промисловці мало працюють над цим питанням. А тим часом це дуже цікаве питання. Що таке процент приросту продукції та що, власне, криється за кожним процентом приросту“¹⁾.

Тов. Сталін далі наводить приклади, що означає один відсоток приросту продукції різних попередніх років—1925 року, 1928 і 1931 р. Ці числа відомі, тому я не буду їх наводити. Тов. Сталін робить далі такі висновки:

„Про що все це свідчить? Про те, що, вивчаючи темпи приросту продукції, не можна обмежуватися на розгляді самої лише загальної суми процентів приросту,—треба ще знати, що криється за кожним процентом приросту і яка загальна сума річного приросту продукції“²⁾.

Наводячи знову числа продукції, яка „криється“ за відносними відсотковими показниками, тов. Сталін додає:

„Ось як повертається справа, товариші, коли розглядати питання про темпи й проценти приросту конкретно“³⁾.

Ці слова тов. Сталіна треба вивчити і зрозуміти кожному робітникові державних планових органів, бо вони дають глибоку критику зазначених методів роботи і важливі вказівки шляхів, що ними треба йти, і напрямків, за якими нам треба перебудовувати роботу. Від голих відсоткових показників, що, так би мовити, „статистично“ визначають нашу роботу, потрібен перехід до нових методів оцінювання явищ. Треба вміти за поверховим голим числом, за поверхнею явищ виявляти їх глибину, соціально-політичну суть і відповідно тому будувати свою роботу. До цього закликають нас слова тов. Сталіна. Для того, щоб нам не попасти в лабеті вороже використовуваної статистики, що є найбільшою фальшю, треба, щоб ми статистику використовували по-більшовицькому, треба не захоплюватися зовнішнім співвідношенням різних чисел і показників, а виявляти внутрішню суть кожного числа, кожного показника. Повернутись обличчям до якісного їх значення, до їх соціально-політичного значення,—до цього закликають нас слова нашого вождя.

У практиці Держплану, що має до діла з числами і показниками різноманітних галузів нашого життя й роботи, різних ділянок праці і господарства, ці відсотки, наприклад, відсотки виконання плану можуть мати цілковито різне значення залежно від того, яким чином ми цей відсоток здобули, до чого це відсоткували, який обсяг умов, обставин, речей тощо криється за такими відсотковими показниками, залежно від різниць окремих ділянок життя чи часу, про які ми говорили.

Цю вказівку тов. Сталіна насамперед треба мати на увазі. Слід визнати одверто, що робота наших планових органів—я маю на увазі не лише Держплан УСРР зокрема, а взагалі планові органи—набула характеру подекуди певного академічного, абстрактного, відірваного від глибоких соціальних процесів життя. У деякого з робітників планових органів плановий підхід і планова аналіза життя набули самодостатнього, самозадовільного, відірваного від конкретної дійсності характеру. Тим паче зокрема нам, плановим робітникам, треба мати на увазі за-

¹⁾ Й. Сталін. Підсумки першої п'ятирічки і завдання першого року другої п'ятирічки. Цитовано за книжкою—Й. Сталін, В. Молотов, В. Куйбишев—„Підсумки першої п'ятирічки і завдання першого року другої п'ятирічки“. Партвидав „Пролетар“. 1933 р., стор. 16.

²⁾ Там таки, стор. 16.

³⁾ Там таки, стор. 16—17.

клик тов. Сталіна: „...розглядати питання про темпи й проценти приросту конкретно“.

Конкретизація роботи це є і мусить стати доконечною умовою цілої нашої практичної діяльності. Дозвольте навести приклад. Коли, складаючи, наприклад, доповідь урядові про плян використання будівельних матеріалів на квартал, ми обмежилися б лише загальними показниками цілого народньо-господарчого пляну щодо задоволення потреби в будівельних матеріалах, щодо окремих будівельних матеріалів, лише відсотковою характеристикою, то кожен з нас розуміє, що така аналіза нічого не варта була б. Треба брати окремі конкретні ділянки, окремі галузі роботи. Треба окремо брати важку промисловість, хемічну, металову й т. д. Але, коли б ми обмежилися лише цим, то знову таки наша плянова аналіза була б безвартісна і наш плян був би неконкретний. Треба перейти до окремих об'єктів будівництва, треба мати перед собою конкретні живі явища господарчого життя, окремі будівництва. Треба вираховувати відсотки задоволення потреб різними будівельними матеріалами кожного зокрема гатунку і типу і кожного будівельного об'єкту зокрема і на ґрунті цієї конкретної аналізи, доведеної до кожного окремого об'єкту будівництва далі, перед нами повставатиме потреба провадити певний поділ і перерозподіл наявних будівельних матеріалів відповідно технічній якості, відповідно відсоткові виконання будівельного пляну в кожному окремому будівельному об'єкті. Конкретність плянувальної роботи, доведена до кожного окремого об'єкта, це те, що диктується нам як доконечне. Коли, наприклад, виявляється брак великої кількості потрібних будівельних матеріалів, доводиться провадити перерозподіл. Держплан мав своїм обов'язком підготовляти нарис пляну такого розподілу й перерозподілу, вносячи його на розгляд уряду, і на засадах цієї пляново-аналітичної роботи, затвердженої урядом, визначати цілий обсяг і перебіг господарчого життя. При чому визначати, наприклад, за потрібне наявні матеріали скерувати передовсім на ті об'єкти будівництва, що на 90%, чи понад 75% уже готові, а з тих, що готові менше, ніж на 75%, тимчасово ці матеріали урізати. Відсотки ще самі по собі нічого не варі, бо можна мати будівництво, яке на 99% готове у своїй коробці, але лише на 15% готове у підготовленні чи закупівлі обладнання, а інший об'єкт на 70% буде готовий у коробці і на 90% готовий у підготовленні обладнання. Коли ми в даному разі будемо брати аналізу лише за відсотковим виконанням будівельного пляну самого по собі, то наша аналіза буде поверхова, нічого не варта, наша аналіза введе в оману уряд, і будівельні матеріали будуть використані цілковито незадовільно. Завжди слід мати на увазі не голі статистично взяті відсотки виконання будівельного пляну, а виробничу ефективність застосування цих будівельних матеріалів, з виявленням того, до якого об'єкту застосування цих будівельних матеріалів дасть найскорші, найзначніші, найглибші виробничі наслідки.

Лише беручи кожне будівництво, як комплекс робіт, де будівництво коробки, так зване, „чисте будівництво“, підготовлення обладнання, монтаж і т. ін. є складовий елемент єдиного комплексу, лише розглядаючи кожен відсотковий показник щодо готовності тої чи тої частки, галузі за його якісним значенням—ми зможемо здійснити дійсну потрібну нам аналізу і відповідно будувати свій плян роботи. Плянова робота, відірвана від конкретної дійсності, не є конкретна; плянова аналіза, базована виключно на „чистих“ арифметичних, відсоткових показниках, може дати нам

невірні, скеровані не на нашу користь, а на шкоду соціалістичному будівництву наслідки. Ми тоді йшли б не тими шляхами, що їх вказав нам наш вождь.

„...Треба ще знати, що криється за кожним процентом...“—це мусить бути нашим завданням, стати перед нами у всю височінь, і зокрема тепер, за першого року другої п'ятирічки, коли проблема якості робіт, якості продукції, якості цілого обсягу роботи перед нами стає руба.

Резолюція січневого пленуму ЦК ВКП(б) визначає завдання для моменту переходу від першої п'ятирічки до другої. Головний упор треба зробити не на кількісне зростання продукції, а на поліпшення якості продукції і зростання продуктивності праці в промисловості, не на поширення засівних площ, а на зростання врожайності у рільництві та поліпшення якості роботи в сільському господарстві. Якість роботи, якість усієї нашої діяльності, якісні показники, як визначальні в цілому обсязі нашої роботи, це мусить стати характерним і є характерним для першого року другої соціалістичної п'ятирічки. Такою ознакою мусить характеризуватися і плянова наша робота.

Але поруч з цим закликом доглибокої, перевірюваної й поглибованої соціалістичною й політичною практикою аналізу конкретного підходу до явищ, тов. Сталін дає нам іншу важливу методологічну вказівку, кажучи про те, що так для індустріальних об'єктів, як і колгоспів існує певний пусковий період для того, щоб освоїти виробництво і досягти рентабельності господарювання. Тов. Сталін говорить:

„На рентабельність не можна дивитись по торгашеському, з погляду даної хвилини. Рентабельність треба брати з погляду загальнонародного господарства в розрізі кількох років. Тільки такий погляд можна назвати справді ленінським, справді марксистським“¹⁾.

Заклик до конкретности, оголошений тов. Стадіним, що його ми мусимо взяти як одну з основних вказівок для цілої методології нашої роботи, ніяк не можна розуміти як заклики до вузького практицизму, як заклики до міщанського обмеження конкретних потреб даним моментом, даною кон'юнктурою. Лише той підхід, лише та метода, в тому числі плянова, може бути визнана дійсно ленінською, дійсно марксистською, яка не обмежена лише міркуванням даного моменту, а яка бере питання цілого народного господарства в розрізі кількох років, як процес з точки зору розвитку. І цю точку зору нам, робітникам Держплану, треба підкреслити особливо. Ми перебуваємо під загрозою подвійних збочень в методології плянування і у виборі напрямків її. Одне збочення це—відірвана методологія плянування, академізування, відрив від конкретної дійсности, друге—потоплення більшовицького плянування у кон'юнктурних даних і кон'юнктурних усвідомленнях потреб поточного плянування, потреб даного моменту; обидві ці загрози стоять перед нами.

Мені передавали, що якось серед деяких робітників однієї плянувальної установи виникла „вельми важлива“ плянова „проблема“, що її потім висміювали на Президії нашого Держплану, коли ця „проблема“ стала на її розгляд, а саме—як з погляду розвитку пляново-соціалістичного господарства, розвитку соціалістичної техніки й т. д. і т. п. будуть виглядати 1961 року технічні й інші будівлі щодо кількості поверхів, чи 6, 7, 8, чи 35—40-поверхові. З приводу цього можна сказати лише одно, що такий погляд не є, як казав тов. Ста-

¹⁾ Й. Сталін. Підсумки першої п'ятирічки, стор. 20.

лін, дійсно ленінським, дійсно марксистським; такими шляхами йти—це значить йти не тими шляхами, що їх указував у своїй промові на січневому пленумі тов. Сталін.

Мені передавали також, що під час перегляду штатів і структури Держплану була пропозиція з боку якогось з учасників перегляду скасувати зовсім центрально-плянний сектор Держплану і обмежити роботу Держплану виключно поточним плануванням. Можливо, що здійснення такої пропозиції призвело б до того, що робота Держплану була б дійсно конкретною. Але це не та конкретність, що її від нас вимагають вказівки тов. Сталіна на січневому пленумі, конкретність глибока, перевірювана якісною соціальною, політичною й т. д. аналізою, конкретність, що виходить не лише з кон'юнктурної потреби даного моменту, а з широких, глибоких, соціально-економічних процесів, міряних роками.

Ці обидві вказівки тов. Сталіна, що взаємно доповнюють одна одну, б'ють по тих скривленнях і відхиленнях від правильної ленінової лінії, що помічаються і серед окремих робітників плянної галузі і серед робітників інших ділянок у їхньому підході і розумінні плянної роботи.

Окремо слід зупинитись на питанні про боротьбу з самопливом у плянувальній роботі. З цього приводу тов. Сталін говорить так:

„Самоплив зараз більш, ніж будь коли, є небезпечний для справи розвитку сільського господарства. Самоплив тепер може загубити всю справу“¹⁾.

Однак, цією думкою тов. Сталін не обмежився, він визнав за потрібне підкреслити, про який самоплив іде мова, чому самоплив найбільш загрозливий.

„Колгосп є велике господарство. Але велике господарство не можна провадити без пляну. Велике господарство в хліборобстві, що охоплює сотні, а іноді й тисячі дворів, можна провадити тільки порядком плянового керування. Без цього воно мусить згинати й розвалитися. Ось вам ще одна умова за колгоспного ладу, що докорінно відмінна від умов провадження одноосібного дрібного господарства“²⁾.

І додає:

„Чи можна віддати провадження такого господарства, так званому, природному бігові речей, самопливові. Ясно, що не можна. Щоби провадити таке господарство, треба забезпечити колгосп певним мінімумом елементарно письменних людей, здатних плянувати господарство та провадити його організовано“³⁾.

Ці думки тов. Сталіна мають окреме і надзвичайне значення для нас, робітників державного планування. Коли взагалі облік і плян є найбільш характерними, найбільш важливими рисами соціалістичної перебудівної роботи, соціалістичного будівництва взагалі, то тепер, на першому році другої п'ятирічки, питання планування й обліку набувають іншого, ніж передніш, значення. Перша п'ятирічка характерна новим соціалістичним плануванням, соціалістичним перебудівним пляном. Соціалістичний плян, генеральний плян перебудови господарства—це те, що відіграло важливу роль в цілковитій перебудові економіки Радянського Союзу. В наслідок маємо таку рішучу, яскраву, категоричну різницю стану економіки Радянського Союзу

¹⁾ Й Сталін. Про роботу на селі.

²⁾ Там таки.

³⁾ Там таки.

і капіталістичних країн. Тепер, коли ми маємо здійснену першу п'ятирічку у нашому Союзі, а водночас і економічну кризу закордоном, роля пляну в нашому господарстві в цілому цілковито потвердилася успіхами першої п'ятирічки.

Тепер у повному обсягові стає роля пляну в сільському господарстві. Саме тепер, коли відбувається перебудова сільського господарства, коли вона йде соціалістичними шляхами, саме тепер роля плянування надзвичайно підноситься. Всі слова, що говорив тов. Сталін про колгоспи у своїй доповіді, про ті загрози, що стоять перед ними, про ту жорстоку боротьбу, що ведеться проти соціалістичних колгоспів нашими ворогами й т. ін.,—все це має зв'язок з твердженнями тов. Сталіна про ролю плянування в сільському господарстві.

В усій нашій господарчій системі роля плянування виростає надзвичайно. Самоплив, за словами т. Сталіна, це протилежність плянуванню, самоплив у сільському господарстві, це ворожі нам прояви у нашій роботі, це ворожі нам клясові тенденції. Плянування є наше знаряддя, щоб переборювати самоплив, цебто ворожі клясові тенденції у сільському господарстві. Звідси, з одного боку, виростає роля і значення плянування в цілій перебудівній роботі першого року другої п'ятирічки, а з другого боку—звідси повстає доконечність боротьби з самопливом у плянуванні. Переносячи, а ми маємо робити це, ті вказівки й думки тов. Сталіна, що він говорив для цілого обсягу господарства, на нашу галузь роботи, на галузь плянування, ми мусимо так само сказати, що самоплив у плянуванні це є просякнення ворожих елементів у роботу органів пролетарського плянування.

Крім непосереднього шкідництва не може бути гіршого, більш ворожого явища, як самоплив у плянуванні. Отже, ці вказівки тов. Сталіна, з одного боку, нам сигналізують, де є найзагрозливіші явища, гальмо й перешкоди для здійснення першого року другої п'ятирічки, а з другого—напружують наші зусилля і дають вказівки. Перед нами, очевидно, стає проблема пляновості у плянуванні, плянова робота тепер підноситься на новий вищий щабель. На вищий щабель має підвестися наша плянова робота, розглядаючи її не лише як роботу Держпляну, а як роботу всіх наших державних органів, що працюють навколо державного плянування—плянових секторів різних наркоматів, господарчих об'єднань, плянова робота місцевих органів, радянських та партійних.

Треба зараз констатувати, що протягом першої п'ятирічки в державному органі плянування—в Держпляні плянувальна робота різних плянових організацій була обмежена лише участю, так би мовити, в кінцевих розрахунках, лише стадією остаточних плянових вираховань. Координації, об'єднання всієї плянувальної роботи у державному органі плянування, в Держпляні—в дійсності майже не було. Що це значить? Це значить, що плянування господарства і всіх галузів нашої роботи у нас провадилосся, але цього пляну не було достатньо спляновано, це значить, що в ньому було досить багато рис самопливу. Це був перший щабель соціалістичного плянування. Це було за першої п'ятирічки, і з переходом до другої п'ятирічки самоплив набирає іншого характеру і значною мірою він стає, як про те свідчить тов. Сталін, основною загрозою в цілому господарстві, основним гальмом і, більше того, не лише гальмом, він є те, що може повести до загибелі. На цю загрозу мусимо зважувати, мусимо перебороти самоплив,—це передумова того, щоб нашу справу,

наше завдання провести в життя. Тов. Сталін вказує шлях до цього, це—кадри. Дати сільському господарству достатню кількість елементарно грамотних працівників, які здатні плянувати господарство і вести його організовано. В нашій пляновій роботі мусимо скерувати зусилля на те, щоб перебороти самоплив у плануванні, об'єднати, концентрувати, одним методом просякнути його, підпорядкувати планування єдності завдань генерального плану другої соціалістичної п'ятирічки, її другого року.

Дозвольте мені до нового гасла „засвоєння“, що стоїть тепер на черзі, підійти з іншого погляду. Доконечність висунути на видатне місце, навіть на чільне місце, гасло засвоєння в плануванні має широке, можна сказати, загальне значення.

Так от, дозвольте поставити питання, чи ця доконечність зменшить прискорення темпів, чи вона також відноситься і до плянувальної роботи, чи ми і в нашій плянувальній роботі маємо собі поставити гасло—вищу якість, менші темпи, більше роботи. Гасло піднесення якості до нас відноситься цілковито, гасло зменшених темпів—ні. Бо вказівка тов. Сталіна про роль і значення боротьби з самопливом у господарстві і в плануванні звучить так: роль планування в переборенні самопливу для цілого соціалістичного будівництва остільки колосальна, що підвищення темпів плянувальної роботи, переборення самопливу в господарстві взагалі і переборення самопливу в плануванні стоїть черговим завданням. Таким чином перед нами стоїть не завдання зменшити темпи, щоб підвищити якість, а боротьба за якість плянувальної роботи через піднесення темпів планування і переборення самопливу. Це треба підкреслити, бо охочих „відпочити“ найдеться багато.

Звідси питання про роль Держплану у пляновій роботі так само підноситься на найвищий щабель. На Держплан припадають старі обов'язки у новому формулюванні. Перед Держпланом повстають нові завдання у галузі планування.

Промова тов. Сталіна, даючи загальні вказівки щодо оцінки плянної роботи і її загальних методологічних засад, водночас дає нам цілу низку вказівок, що їх треба взяти до уваги, коли ми переходимо до виявлення завдань побудови й перебудови методів і темпів нашої роботи. Темпи плянної роботи й методи її є функція від темпів і завдань цілого народного господарства для кожної доби. Наша плянова робота мусить, виходячи з тих підсумків першої п'ятирічки, що їх зробив, та вказівок, що їх дав, січневий пленум ЦК ВКП(б), визначити завдання, темпи й методи роботи для першого року п'ятирічки для того, щоб Україна цього року змогла дати свою частку у виконанні завдань першої п'ятирічки¹.

Постанови січневого пленуму дають таку загальну оцінку першого року другої п'ятирічки:

„На відміну від першої п'ятирічки, друга п'ятирічка буде переважно п'ятирічкою освоєння нових підприємств у промисловості, п'ятирічкою організаційного зміцнення нових підприємств у сільському господарстві—колгоспів і радгоспів, що, звісно, не виключає, а передбачає дальший розвиток нового будівництва.

Це значить, що друга п'ятирічка, якщо вона хоче розраховувати на серйозний успіх, повинна доповнити теперішнє гасло нового будівництва новим гаслом освоєння нових підприємств і нової техніки“¹).

¹) Резолюція об'єднаного пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б). 1. Підсумки першої п'ятирічки. За цигованою вже книжкою, стор. 95,

З цих загальних настанов, накреслених січневим пленумом ЦК ВКП(б) для всього нашого державного й партійного комплексу, виникає потреба відповідно побудувати й перебудувати і роботу Держплану УСРР. Залишаються в силі і більш того значно виростають капітальні вкладення на цей рік. Вони, здається, на 1 мільярд більші 1933 року, ніж 1932. Але, коли перед нами, перед нашою плянвою увагою, залишається в повній силі складання річних, квартальних плянів, виготовлення плянів, використання будівельних матеріалів і т. д. і т. п., то ми були б ніякими робітниками пролетарської диктатури, ніякими комуністами, коли б ми свою увагу цими завданнями лише й обмежили. Проблеми засвоєння нових підприємств у промисловості, організаційного зміцнення нових підприємств у сільському господарстві—колгоспів і радгоспів, ставлять перед нами нову велику силу завдань. Робота наших секторів важкої промисловості, легкої промисловості, транспорту, сільського господарства й інших, що мають справу з плануванням у різних ділянках нашого господарства, мусить бути поставлена під ознаку забезпечення плануванням потреб засвоєння нових збудованих за першу п'ятирічку підприємств, мусить винайти й виявити ті способи, ті методи, якими це провести в життя. Це стоїть перед нами, перед робітниками всіх секторів і перед Держпланом у цілому. Ці проблеми нові, вони нові, оскільки нова ця лінія, що її зазначила партія, оскільки нова постанова січневого пленуму ЦК ВКП(б). І той, хто своєю енергією не допомагатиме, а гальмуватиме розвиток нашої роботи, хто не зуміє в своїй роботі такий поворот зробити, хто не знайде в собі сили, ініціативи, вміння ці нові завдання в нашій роботі новими додатковими методами й засобами забезпечити, той негідний нашого довір'я й уваги. Як це зробити? Над цим треба попрацювати, це треба виявити, тут треба провести поглиблену аналізу кожної окремої ділянки нашої роботи, для цього нам треба перейти до виконання основних вказівок тов. Сталіна про конкретність роботи в нашій пляновій діяльності, про конкретні методи в тому сенсі, як це питання ставить доповідь тов. Сталіна. Можна у всякому разі зараз лише сказати, що саме таким доведенням планування до конкретного об'єкту нашого господарювання, до кожного, так би мовити, комплексного суб'єкту нашого господарчого життя, можна виконати завдання, диктоване нам цією постановою ЦК ВКП(б).

Навіть у нас, в Держплані УСРР, розгляд окремих проблем все ж таки ведеться недостатньо комплексно, недостатньо всебічно. Будівництво, наприклад, певного об'єкту важкої промисловості нашим сектором важкої промисловості розглядається з погляду технічного, економічного, фінансового, але, наприклад, з погляду оборонного цей розгляд уже іноді скутильгає. А неповний, не всебічний розгляд окремого об'єкту нашою плянвою аналізою—це є ніяка конкретна аналіза. Лише повне охоплення всіх сторін, усіх потреб, широка, поглиблена аналіза певного об'єкту і відповідно до цього побудована наша плянова робота, лише така робота і може бути конкретною, лише така робота і може забезпечити переведення в життя основної вказівки, нового гасла першого року другої п'ятирічки,—засвоєння нових підприємств, нової техніки. При секторі капітального будівництва є пускова комісія; там питання про засвоєння нового будівництва, нової техніки стоїть у їх вивершальному моменті. Перед нами, в нашій роботі поточного планування, як і в роботі виготовлення річних і квартальних плянів, завдання забезпечення саме пуску підприємств стоїть в повному обсязі.

Завдання забезпечити у всій своїй роботі здійснення нового гасла партії—освоєння нових підприємств, нової техніки мусить бути поставлене у всю височінь. Тов. Сталін так висвітлює це завдання, він говорить:

„Чи значить це, що ми повинні провадити політику форсованих темпів колективізації і в період другої п'ятирічки. Ні, не значить. Справа в тому, що ми вже закінчили, в основному, колективізацію основних районів СРСР“¹⁾.

Друга п'ятирічка повинна доповнити дотеперішнє гасло нового будівництва — новим гаслом освоєння нових підприємств і нової техніки. Занедбання завдання нового будівництва було б серйозним перекрученням в нашій пляновій роботі і мусить бути всіляко засуджено. Досить підкреслити знову таки, що 1933 рік дає суму капіталовкладень на один мільярд більшу, ніж минулий 1932 рік.

Характеризуючи нове гасло, резолюція ЦК ВКП(б) говорить:

„... в освоєнні нових підприємств і нової техніки є куди більші труднощі, ніж у використанні старих або поновлених заводів і фабрик, техніку яких уже освоєно. Воно потребує більше часу, щоб піднести кваліфікацію робітників та інженерно-технічного персоналу і набути нових навичок для цілковитого використання нової техніки“²⁾.

Ця вказівка резолюції ЦК ВКП(б) мусить бути провідною для наших секторів. Треба сказати, що у плянувальній роботі наших секторів на першій черзі була увага саме „чистому“ будівництву—коробці, далі стояло обладнання й монтаж. Стояло перед Держпляном і його секторами і завдання плянувати робочу силу й кадри кваліфікованих робітників, інженерно-технічного персоналу, але зараз, коли висувається на першу чергу нове гасло—засвоєння нових підприємств, нової техніки, проблема кадрів робітничої сили, інженерно-технічного персоналу, як доконечна умова засвоєння нових підприємств, нової техніки, стає перед нами на всю височінь. Постановою ЦК ВКП(б) говорить:

„Об'єднаний пленум ЦК і ЦКК вважає за одне з найважливіших завдань плану 1933 р. механізацію трудомістких робіт (технічні культури в сільському господарстві, вугілля, ліс, торф, вантажно-розвантажні роботи тощо). Пленум ЦК і ЦКК пропонує РНС СРСР і всім партійним і радянським організаціям постійно наглядати за цілковитим виконанням передбачених плянів механізації і виробництва відповідного устаткування“³⁾.

У пляні роботи Держплану проблеми механізації й досі посідали певне місце; безсумнівно є, що зараз це питання мусить бути висунене на більш чільне місце, більш уваги нашої знайти і передовсім наших оперативних секторів

З промови тов. Сталіна я хочу навести ще деякі місця, які дають нам директивні вказівки щодо однієї з галузів нашої плянувальної роботи. Про галузь товарообміну між містом і селом тов. Сталін каже так:

„Виробнича змичка між містом і селом є основна форма змички. Та самої лише виробничої змички недостатньо. Її треба доповнити змичкою товаровою для того, щоб зв'язок між містом і селом став міцний і нерозривний“⁴⁾.

1) Й. Сталін. Підсумки першої п'ятирічки. За цитованою вже книжкою. Стор. 21.

2) Там таки, стор. 95.

3) Там таки, стор. 97.

4) Там таки, стор. 24.

Ці слова тов. Сталіна є підсумок і розвинення багатьох його попередніх вказівок і настанов ЦК ВКП(б) про торгівлю, розподіл краму і т. ін. І нам з них треба зробити свої висновки. Сектор торгівлі й розподілу Держплану УСРР мусить підсилити свою роботу. Щодо цього ми ще відстаємо, а Держплан і в галузі крамообігу мусить знайти відповідне місце так у загальному, як і в поточному та оперативному плануванні. Але ми тут зустрічаємось з певними хибними, невірними точками, що їх до уваги всього загалу робітників цих організацій подає тов. Сталін.

Тов. Сталін, підкреслюючи, що— „Між радянською торгівлею, в тому числі колгоспною торгівлею, і торгівлею першої стадії неп'ю є ґрунтовна різниця“¹⁾,—подає докладну аналізу різниці цих двох метод зв'язку міста й села, торгівлі перших часів неп'ю і сучасної радянської, у тому числі колгоспної торгівлі. Однак, ми ще зустрічаємося тут з невірними, хибними поглядами. Серед окремих робітників торговельних установ у тому числі, значить, і серед робітників їхніх плянових секторів (буду радий, коли цього нема в нашому Держплані) ще животіють думки, які стирають різницю між радянською торгівлею, у тому числі колгоспною торгівлею, і торгівлею перших часів неп'ю. Треба нам мати на увазі зачитані від мене слова тов. Сталіна, щоб підкувати себе проти різних невірних і хибних настанов та уявлень.

Зі всією рішучістю треба мобілізувати увагу наших робітників до цієї ось вказівки тов. Сталіна.

„...Коли наші товариші не озброються революційною пильністю і не виженуть з практики обивательсько-благодушного ставлення до фактів розкрадання та розтягання суспільної власности, то колишні люди можуть наробити чимало капостей“²⁾.

Революційна чуйність, як основна директива, основна вказівка, що дає нам тов. Сталін і ціла партія, зокрема, для теперішнього моменту мусить бути провідною в цілій роботі Держплану.

„... Лице клясового ворога змінилося останнім часом, змінилась тактика клясового ворога на селі і відповідно до цього треба змінити свою тактику, щоб домогтися успіху“³⁾—говорить тов. Сталін. Тонкі методи шкідництва переводжувані за останній час, зокрема в галузі сільського господарства, та інші підступи клясового ворога; ці факти мусять бути взяті до уваги робітниками Держплану, в тому числі робітниками сільськогосподарського планування. Ворог не спить. Перемоги наші, переможне завершення першої п'ятирічки викликають обурення, скажену лют з боку решток клясових ворогів, клясово чужих елементів. Поглиблена перевірка всієї нашої плянної роботи, всіх її об'єктів, дійсна перевірка всього—чи правильно розставлені сили тощо—мусить бути в полі нашої неослабної уваги.

Дозвольте мені навести один приклад з невеличкого мого досвіду роботи в Держплані. Позавчора ми заслуховували, між іншим, доповідь Головшляхуп'у України про виконання пляну будівництва шляхів. Виявляється, що Головшляхупр провів велику роботу, щоб виконати плян. Але роботу почали з 63 чи 43 точок, виконали її, скажімо, на 60%. Це не значить, що зроблено 60% загальної довжини шляхів. Це значить, що в кожному окремому шматочку робота виконана на 60% і жодного закінченого шмату шляху нашої державі не дали.

¹⁾ Й. Сталін. Підсумки першої п'ятирічки, стор. 24.

²⁾ Там таки, стор. 29.

³⁾ Й. Сталін. Про роботу на селі.

Коли я запитав керівника плянового сектору цього Головшляхупр'у—а скажіть, будь ласка, товаришу, коли хтонебудь навмисно, зі шкідницькою метою хотів би зірвати плян, установлений урядом щодо будування шляхів, чи він пішов би іншим шляхом, ніж ви пішли в дійсності. „Ні,—каже,—так би воно й вийшло“. Так воно й вийшло б. Я зовсім не провадив аналізи роботи Головшляхупр'у щодо виконання всіх плянів шляхобудівництва. Тут потрібна поглиблена аналіза, але попередня аналіза, яка проведена і яку мають провести наші сектори, сигналізує про небезпечний напрямок роботи, що переведена таким чином, ніби навмисно так плянувалося, щоб наслідки були шкідницькі. Я не знаю, чи там шкідництво, чи „недомисліє“, але знаю, один з наших секторів, що цю роботу перевіряв і про неї доповідав, ніякої цієї аналізи не провів, хиб не викрив і ніяких висновків з цього не зробив. Як вам завгодно, але не так треба виконувати заклик нашого вождя щодо посилення революційної чуйности до того, щоб вигнати з свого звичаю „обивательсько-благодушние отношения“ от до таких фактів, які говорять про зрив нашої роботи. Це є лінія цілковито протилежна тій, що її мусить вести у своїй роботі Держплян, як орган пролетарської диктатури.

Посилиючи свою клясову чуйність, мусимо мати на увазі також те, про що каже тов. Сталін у цих словах:

„Де ті основні сили, які забезпечили нам цю історичну перемогу, не зважаючи ні на що?

Це, передусім, активність і самовідданість, ентузіязм і ініціатива мільйонових мас робітників і колгоспників, що розвинули разом з інженерно-технічними силами колосальну енергію над розгортанням соціалістичного змагання і ударництва¹⁾.

Коли б ми у своїй плянувальній роботі оперували б лише числами будівельних матеріалів, карбованців, обладнання, машинерії й числами робітників, кваліфікованої та інженерно-технічної сили й т. ін., ми б, товариші, свогого плянувального завдання ще не виконали б, ми б не йшли шляхами соціалістичного більшовицького плянування, коли б ми у своїй плянувальній роботі, у своїх плянувальних зазначеннях і висновках не врахували основної сили, що забезпечила велику історичну перемогу вивершення першої п'ятирічки. Сили, яка є передовсім „... активність і самовідданість, ентузіязм і ініціатива мільйонових мас робітників і колгоспників, що розвинули разом з інженерно-технічними силами колосальну енергію над розгортанням соціалістичного змагання і ударництва“.

Соціалістичним темпам нашої праці у господарстві, базованим у їх переможному виконанні на соціалістичних методах праці, мусять відповідати і плянувальні розрахунки. Треба в різних арифметичних підрахуваннях, що не завжди відповідають настановам нашого господарювання й нашого плянування, перебороти правоопортуністичні настанови, які виявляються в окремих робітників плянувальної роботи, коли вони виходять з суто арифметичних показників без соціально-поглибленої аналізи тих клясово-соціальних політичних чинників, що за тими показниками криються, і тоді хникають, не вірять у перемогу соціалізму, Перебороти ці правоопортуністичні хникання, озброїти себе глибокою вірою в переможну силу і розвиток нашого соціалістичного будівництва є доконечною умовою виконання нами плянових завдань першого року другої п'ятирічки.

Які висновки нам треба зробити з цих загальних вказівок—резолуції січневого пленуму ЦК ВКП(б) і нашого вождя тов. Сталіна?

¹⁾ Й. Сталін. Про роботу на селі, стор. 30.

Робота наша має стати більш конкретно в тому сенсі, як я казав перед тим. Нам треба нашу галузь роботи поширити, розвинути. Я зазначав уже, плянувальна робота є й буде передовсім роботою планування перспективного й поточного. Не можна, не вірно говорити, буди робота Держплану не була оперативною. Не вірно. Робота Держплану була оперативною, але оперативність у роботі Держплану була остільки, оскільки він мав справи з оперативними плянами не-посередньо господарчих організацій. Таким чином у пляновій роботі Держплану, його секторів оперативність виявляли об'єкти його плян-ової роботи, а бракувало оперативности в самих методах і в самій роботі Держплану. Між тим, перехід до виконання завдань першого року другої соціалістичної п'ятирічки саме тепер перед нами ставить конкретні завдання оперативної плянувальної роботи. Сполучаючи в Держплані всі ці три методи планування—план перспективний, по-точний і оперативний, об'єднувати їх в єдиному більшовицькому, соці-алістичному плануванні—таке завдання стоїть перед нами. А це означає, що наша робота мусить стати оперативною ще більш, ніж раніше. Перед нами стоїть завдання більш підкреслити потребу виявлення ініціативно-го характеру плянувальної роботи. Ми маємо ще в більшій мірі, ніж раніше, виявити саме значні, глибокі, вирішальні плянувальні вузли, розроблюючи їх, ставити перед урядом на розгляд і тим свою ініці-ативу вносити в план розвитку цілого господарства.

Візьмемо приклад такий. Постанови останнього пленуму ЦК КП(б)У говорять, що вузлом усієї нашої роботи, основною лінією нашої роботи тепер має бути сільське господарство У сільському господарстві маємо по Україні прорив, характеризований значними числами недовиконання плану хлібозаготівель, що свідчило про те, що наші організації—партійні, радянські, і в тому числі плянувальні, недостатньо взяли до уваги, не зуміли помітити маневрів клясового ворога, недостатньо маневрували сами, не зрозуміли нової тактики клясового ворога, що про неї говорить у своїй доповіді тов. Сталін. Обернути роботу нашого Держплану обличчям ще більше до сіль-ського господарства, до проблем сільського господарства, поставити їх на чільну увагу в цілому обсязі нашої роботи—таке завдання стоїть перед нами. Сільськогосподарчий сектор мусить бути одним з важливіших секторів нашої роботи. Перспективним, поточним і оперативним, зокрема, плануванням з боку сільськогосподарчого сектору і цілого Держплану мусимо забезпечити те, щоб ми свою частку завдань, поставлених останнім пленумом ЦК КП(б)У, вико-нали. За цю ділянку мусимо взятися, в неї втягтися, щоб потягти цілий ланцюг наших секторів. Я не знаю, яку брав участь Держплан у цій роботі, але мушу сказати, що перед нами стоїть завдання і тепер і в усякому разі надалі у своєму пляні цю потребу забезпе-чити цілком; а значить,—поставивши сільське господарство як черговий чільний пункт прикладання нашої плянувальної енергії, ми мусимо, починаючи з сектору сільського господарства, далі в цю ро-боту втягнутися, поставити це завдання і перед іншими секторами і перед сектором важкої промисловости. Це завдання—обслугову-вання сільського господарства так само мусимо поставити і перед сектором легкої промисловости і перед сектором торгівлі й розпо-ділу і т. ін. Таким чином активізувати, актуалізувати нашу плянову роботу є черговим завданням нашої діяльності. Водночас перед нами стоїть завдання посилити її оперативний й ініціативний характер.

Коли брати ініціативну роль плану, то я дозволю собі поста-вити такі проблеми, які в мене виникли не з досвіду роботи в Держ-

плянi, бо він ще дуже малий, а під час моїх поїздок у справі по-сiвної, збиральної, хлiбозаготiвельної i iнших кампанiй. Ми в наслi-док клясової боротьби, нашого невмiння працювати, клясового сабо-тажу наших ворогiв, куркулiв, маємо великий зрив, забур'янювання ланiв, зниження врожайности тощо. Яким шляхом пiти нам для того, щоб перебороти наслiдки цих клясово ворожих проявiв, якi ши-рокі i досконалі пляни маємо висунути, щоб здiйснити їх переборю-вання негайно?

Сюди належить така робота, що є великою пляноюю пробле-мою, як проблема Нижнього Днiпра. Ця проблема при її вирiшеннi забезпечить нам велике зростання врожайности, вирiшити у нас хлi-бозернову проблему на Українi.

Проблема Нижнього Днiпра на Українi може вiдiграти таку ролю, як проблема Нижньої Волги у цiлому Союзi. Це питання стоїть перед нами як питання перспективного й оперативного плянування. Водночас можна поставити проблему iнакше. Можна вибрати на Українi певну низку найважливиших вирiшальних районiв i скласти плян забезпечення цих районiв у першу чергу, з можливою повнотою вiдповiдними технiчними силами, реманентом живим i мертвим i т. iн., пiдтягнути ці райони таким чином, щоб витягнути цiлий комплекс сiльського господарства Українi. Я беру лише двi мож-ливих проблеми, якi можна розробити для того, щоб виявити свою iнiцiативу, розробивши певний плян, який забезпечить вихiд з те-перiшнього стану, в якому перебуває сiльське господарство, щоб лiквiдувати зниження врожайности по окремих мiсцях. Це я беру лише як приклад.

Держплян у своїй пляновiй роботi мусить пiти до оператив-ного, плянового, iнiцiативного плянування, висунення значних проб-лем не такого „перспективного“ характеру, як проблема 45-повер-хових будинкiв у 1961 році, але проблем конкретних, де плянова iнiцiатива Держпляну мала б ввiйти складовою частиною у велику творчу роботу нашої пролетарської держави. Це я беру як приклад, бо в роботi кожного сектору i цiлого Держпляну мають виявитися iнiцiатива й оперативнiсть, базованi на конкретностi i на врахованнi основних сил i напрямкiв, якими можна вирiшити виконання вели-ких завдань нашого соцiялістичного будiвництва,—сил соцiялістич-ного ентузіазму, соцiялістичної творчості трудящих мас нашої країни.

Пленум ЦК ВКП(б) говорить:

„Об'єднаний пленум ЦК i ЦКК ще раз вказує всiм партійним органiзаціям на потребу в практичній роботi над виконанням пляну зосередити свою увагу на систематичній перевірці виконання ухва-люваних рiшень, на пильному доборi як партійних, так i безпартій-них кадрiв та полiпшеннi господарського проводу“¹⁾.

Пленум вказує на це, як на основне завдання.

Важливішою складовою частиною i нашої плянкової роботи має бути завдання перевiрити виконання наших плянiв, нашого пляну-вання так нашими органами, як i органами пiдплянованими, що ми для них плянуємо, ведемо для них роботу. Це повстає перед нами як до-конечне завдання. Мало того, що в нас є державний контроль за будiв-ництвом. Я вважаю, що цiлковито вiрно було зроблено, коли цей держав-ний контроль за будiвництвом бiльш пов'язали з сектором капітального будiвництва Держпляну, щоб він не став суто вiдiрваним, бюрократичним контролем. Але в усякому разi треба сказати, що завдання перевiрки виконання плянових завдань i пляну мусить стати важли-

¹⁾ Резолюція об'єданого пленуму ЦК i ЦКК ВКП(б).

вішим завданням кожного сектору Держплану і державного планування в цілому.

Кілька слів про ті завдання, які виникають для Держплану в галузі організаційній, виходячи з тих загальних завдань, які стоять перед нами, щоб наша робота планувальна була дійсно конкретною в сенсі конкретної вимоги, поставленої від тов. Сталіна. Треба, щоб вона не була академічною, кабінетною. Посилити живі стимули, зв'язки, інформації від органів низового планування, що мусять іти до Держплану з боку інших низових планових органів—є доконечною умовою, щоб Держплан міг виконати своє завдання конкретної активізації і актуалізації своєї планувальної роботи.

На Держплан покладено завдання методологічного керівництва плановою роботою всіх планових секторів усіх наркоматів, центральних і інших установ, господарчих об'єднань тощо. Певна робота щодо цього велася. Зв'язки у наших секторів з підпланованими установами, зрозуміло, є, але, очевидно, потрібне зараз конкретизування нашої планової роботи вимагає від нас іншого підходу до цих завдань, більш постійних і глибоких зв'язків. Посилити зв'язок з плановими секторами урядництв і наркоматів—це мусять стати черговим нашим завданням. Ще не було прикладів, здається, щоб Держплан заслухував доповідь якогось планового сектору якогось наркомату. Це треба провести. Наші сектори мусять знати план і методи роботи планувальних секторів тих наркоматів і установ, що з плановими галузями їх роботи вони мають справи. Ми можемо, наприклад, бригаду якогось сектору, наприклад, сектору сільського господарства, відрядити до планового сектору Наркомзему, провести обстеження, ознайомитись зі станом роботи і потім на Президії Держплану поставити доповідь планового сектору Наркомзему і співдоповідь нашої бригади. Таким чином ми маємо і можемо і зобов'язані, з одного боку, здійснювати той обов'язок, що покладений на нас—методологічне керівництво плановими секторами наркоматів і центральних установ, а з другого боку—забезпечити, щоб наша робота там була ще більше і дійсно конкретною, актуальною, оперативною. Я не випадково сказав, що починати такий зв'язок треба саме з планового сектору Наркомзему, до цього зобов'язує доконечність того, щоб на чергову, на чільну увагу у нас була взята робота сільськогосподарча, планові проблеми сільського господарства. Треба обернути Держплан обличчям до сільського господарства. Однак, за теперішнього стану Держплану цей поворот нам здійснювати важко. Який тепер стан наших співвідносин з обласними плановими комісіями? Такий, приблизно, що зносин між Держпланом і обласними плановими комісіями досі майже не було. Держплан намічає за своєю пропозицією провести нараду Облпланів і удосконалити і поширити зв'язок з ними. На мою думку, це доконечно. Може навіть доведеться для цього трохи переробити і положення про Держплан. Для того, щоб наша планова робота могла набути характеру оперативного, для цього доконечною умовою є базувати планову роботу Держплану на роботі обласних планових комісій, на роботі планових органів Харкова, Одеси, Києва тощо.

Підсилення роботи адміністративно-організаційного сектору щодо цього доконечне. В роботі адміністративно-організаційного сектору наголос треба перенести на кінець. З адміністративно-організаційного сектору треба виділити сектор організаційний. Президія Держплану вже почала переглядати програми й оперативні плани окремих секторів. Три сектори Президія Держплану вже

переглянула,—центральный пляновий сектор, сектор важкої промисловости й сектор капітального будівництва. Жалкую, що не мав можливости взяти участь у цім розгляненні, але я радий, що Держплян уже встиг провести розгляд програм і оперативних плянів цих секторів. Треба розвинути зараз роботу щодо розгляду основних засад, що за ними ці програми й оперативні пляни окремих секторів треба перебудувати. Це вже обговорювалось в Президії ДПК, було шість засідань, де провадили обговорення завдань перебудови роботи Держпляну, програми й оперативні пляни секторів. Ця робота провадилася, але умови праці—мобілізація та відрядження багатьох товаришів не дали можливости наслідки цих робіт фіксувати, виявити в певних висновках, в певних резолюціях. Зараз цю роботу маємо завершити, закінчити ту роботу, яку Президія ДПК провадила перед тим.

Далі, розглядаючи пляни й програми окремих секторів, ми маємо об'єднати їх в єдиний перероблений актуалізований оперативний плян Центральної державної плянкової комісії.

Ще два слова про методи роботи. Коли відбуваються засідання, конференції чи пленуми ЦК ВКП(б), що обговорюють цілі питання життя й роботи нашої соціалістичної будівничої творчої діяльности, коли відбуваються ці події, важливі для цілої пролетарської класи, комуністичної партії нашої країни, кожна організація робітнича, кожна профспілка, кожен осередок партійний, комсомольський, кожне об'єднання, кожне угруповання, кожна група робітників з певної галузі приймає до свого розгляду ці партійні вказівки у світлі настанов партії для даного шмату часу, вказівки, як перебудувати роботу, як дійти до виконання завдань, як вести свою діяльність. Державна плянова комісія висновки зробила, але не фіксувала, як же ми перебудуємо свою роботу відповідно вказівок ЦК ВКП(б). Нам це треба зробити, не лише замкнено для себе, нам треба притягти до нашої плянкової роботи широчезну увагу широких партійних і позапартійних робітничих мас. Нам треба більше спиратися на широкий актив нашого пролетарського суспільства.

Дозвольте вказати приклад. При Раді народніх комісарів був після XVII партконференції комітет для популяризації проблем другої п'ятирічки. Я тепер одержав доповідну записку від тов. Шульмана, що працював у цьому комітеті. Визнано за недоцільне дальше окреме існування цього комітету, бо це створює паралелізм. Але я звертаю увагу на одне—цьому комітетові вдалося розвинути досить широку організаційну роботу, удалося притягти до себе, до розгорнення роботи навколо „проблем другої п'ятирічки“ велику силу організацій, удалося заснувати деякі пункти свого комітету в різних науково-дослідчих установах і підприємствах м. Харкова й інших міст, обрости співучастю пролетарського активу різних органів і організацій нашої країни. Щоб Державна плянова комісія могла виконати повнотою свої важливі й значні завдання, для цього треба нам нашу плянову роботу більше виводити на світ денний, більше ставити її перед робітничими, партійними, професійними тощо організаціями, притягти до себе співучасників у цій роботі. Я дозволю собі привести приклад з роботи минулого, коли я був Народнім комісаром освіти. Шефом над НКО є Харківський тракторний завод. І от у грудні 1932 року під час відпусток з активу тракторного заводу понад 100 людей, що виділились на активній виробничій і громадській роботі, під час перерви, будучи перед тим проінструктовані, роз'їхалися по Україні і провели велику роботу обстеження різних органів освіти, над якими вони шефствували. Я не знаю—хто є шефом Держпляну, чи є такий шеф,

не знаю, яку співучасть бере наш шеф у роботі Держпляну, не знаю, чи є кадр соціалістичних заступників, що за сполученням працюють тут. Але це питання перед нами стоїть. Більше наблизити нашу роботу з відомчими обласними, міськими, районними пляновими органами і інструктувати їх.

Основне питання є питання кадрів. Товариш Сталін у своїй промові говорив про доконечність мати низових робітників, які могли б забезпечити реалізацію плянів і організаційно-господарське зміцнення наших колгоспів. Робота над пляновими кадрами є одна з важливіших робіт, що їх має перед собою Держплан.

Президія Держпляну на найближчому засіданні має розглянути підготовку кадрів у нашому Плянному інституті й робітфаків. Це лише часткове завдання, маленька частка завдань.

Перед нами стоїть завдання підсилити наші кадри, перевірити їх у поточній роботі, підсилити класову чуйність, насторожити проти ворогів, виховати досвідчених і перевірених бійців і працівників більшовиків, поглибити нашу роботу відповідно до нових завдань, що стоять перед нами, зробити нашу плянову роботу ще більш активною, актуалізованою, ініціативною, оперативною й творчою. Ці завдання виникає із постанови січневого пленуму ЦК ВКП(б) і настанов тов. Сталіна в його промові.

Р. Сальман

Бойові завдання важкої промисловости України в 1933 році—першому році другої п'ятирічки

Важка промисловість України вивершила першу п'ятирічку величезними успіхами. Ці успіхи в розвитку важкої промисловости України—однієї з найважливіших частин важкої промисловости Союзу цілком підтверджують найважливіший висновок січневого пленуму ЦК та ЦКК ВКП(б) про те, що „в наслідок неухильного проведення політики індустріялізації і розгорнутого соціалістичного наступу цілим фронтом робітнича кляса СРСР під проводом більшовицької партії успішно виконала основне завдання п'ятирічки—утворення власної передової технічної бази для соціалістичної реконструкції всього народнього господарства“.

В другу п'ятирічку ми вступаємо з великою промисловістю, побудованою на базі новітньої техніки: з країни відсталої—аграрної СРСР перетворився на країну індустріальну, що має всі можливості „вирішальну частину потрібного устаткування виробляти на своїх власних підприємствах“.

Україна—перша вугільно-металургійна база Союзу—вступає в другу п'ятирічку з поновленим основним капіталом через вступ до експлуатації значного числа нових гігантів, відбудованих за останнім словом техніки, а також через корінну реконструкцію переважної частини старих підприємств. На протязі першої п'ятирічки вступило до експлуатації на Україні 47 великих та середніх кам'яновугільних шахт, 12 доменних печей, гіганти машинобудівництва—ХТЗ, Турбогенераторний завод, Луганський паротягобудівельний (частково), новий Краматорський завод важкого машинобудівництва (частково), Запорізький завод „Комунар“ та ін.

Реконструйовано заводи ХПЗ, ХЕМЗ, Горловський завод, Більшовик“, зав. ім. Фрунзе, „Ленкузню“, ім. Правди, „Серп та Молот“, ім. Шевченка і т. ін.

Реконструкцію проведено в такому значному розмірі, що призвело до корінного змінення лиця значної частини старих заводів, що стали тепер великими гігантами, які своїм технічним рівнем дорівнюють до передових заводів капіталістичних країн.

За останні 4 роки утворено низку важливіших виробництв, в тому числі таких, як тракторобудівництво, станкобудівництво, точне машинобудівництво, авіо-моторобудівництво, виробництво потужних паротягів та вагонів, виробництво устаткування для металургійної,

хемічної, паливної промисловости, виробництво потужного електроустаткування, виробництво потужних дизелів і т. ін.

Успішне вивершення першої п'ятирічки зміцнило екномічну незалежність нашої країни та закріпило її обороноспроможність. „Радянський Союз перетворився на країну могутню, в розумінні обороноспроможности, на країну готову до всяких випадковостей, на країну, що може продукувати в масовому масштабі всі сучасні знаряддя оборони і забезпечити ними свою армію в разі нападу зовні“ (Сталін).

Блискучі перемоги важкої промисловости нашої країни особливо показові на фоні глибокої кризи в капіталістичних країнах, що відбувається на базі загальної кризи капіталізму. Це наочно показує величезні переваги нашої соціалістичної системи, порівнюючи з капіталістичною, величезні перспективи нового соціалістичного ладу, що швидко розвивається, та неминучість загибелі відживаючого антагоністичного ладу капіталізму, що роз'їдається внутрішніми протиріччями.

Величезних успіхів у розвитку важкої промисловости—базисної індустріалізації країни, „переможного вивершення п'ятирічки за 4 роки партія досягла в боротьбі за неухильне і послідовне здійснення генеральної лінії, в боротьбі з правим опортунізмом, як головною небезпекою, в боротьбі з „лівацькими“ перегинами та з контрреволюційним троцькізмом, шляхом нещадного розгрому всіляких антипартійних групувань, шляхом рішучого викриття агентів класового ворога з партквитком у кишені з числа буржуазних переродженців.

Переможного вивершення п'ятирічки партія досягла на основі неухильного зростання творчої активності та виробничої ініціативи широких мас, на основі залучення дедалі більшого числа робітників і колгоспників до лав ударників соціалістичного будівництва, на основі розгорнутого соцзмагання“. (З постанови січневого пленуму ЦК та ЦКК ВКП(б).)

Перша п'ятирічка була п'ятирічкою будівництва нових заводів, нової бази промисловости для технічної реконструкції всього народного господарства. Друга п'ятирічка буде переважно п'ятирічкою засвоєння нових підприємств і нової техніки. Будівництво нових підприємств в промисловості, як і в сільському господарстві на протязі першої п'ятирічки проходило головним чином на основі використання старих або поновлених підприємств, техніку яких вже було засвоєно та питома вага яких була найбільшою в загальній сумі гуртової продукції. Це й дало змогу здійснити швидкі темпи росту промислової продукції в першій п'ятирічці.

Але в засвоєнні нових підприємств та нової техніки є куди більші труднощі ніж у використанні старих або поновлених підприємств. Виконання цього важливішого завдання, що його поставлено перед другою п'ятирічкою, вимагає багато часу для підвищення кваліфікації робітників та інженерно-технічного персоналу, для опанування новою технікою, для набуття навичок конче потрібних для її повного використання, а це в свою чергу значить, що темпи росту промислової продукції другої п'ятирічки, особливо за перші два-три роки, будуть декілька менше, ніж темпи другої п'ятирічки.

В 2-ій п'ятирічці „головний упор треба зробити не на кількісне зростання продукції, а на поліпшення якості продукції й зростання продукційности праці“. (Резолюція об'єднаного пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б).)

Успішне завершення першої п'ятирічки утворило можливість для дальшого значного розвитку народного господарства в її провідній частині—важкій промисловості—в 1933 р., першому році 2-ої п'ятирічки.

При рості випуску продукції всієї державної промисловости України 1933 року на 29,5% порівнюючи з 1932 р., випуск продукції всієї важкої промисловости зростає на 31,3%, а важкої промисловости союznego значення на 32,3%. Темпи росту продукції окремих галузів важкої промисловости видно з цієї таблиці:

Огульна продукція промисловости НКВажпрома
на 1933 рік

Г а л у з і	1931 р. фактич.	1932 р. передбач. виконан.	1933 р. план	Плян 1933 р. на % до передбач. вик. 1932 р.
-------------	--------------------	----------------------------------	-----------------	--

I. Союзна промисловість (на мільйони крб.)

Вугілля	407,8	444,5	552,7	116,8
Чорна металургія	523,7	630,0	917,0	147,4
Стальмост	17,2	23,4	36,3	155,1
Кольорова металургія	3,3	5,5	19,8	360,0
Руда	49,0	50,4	72,8	144,8
Машинобудування	854,8	1 088,8	1 364,8	125,3
Хемія	258,0	313,4	417,7	133,3
Будівельні матеріали	48,9	53,9	78,4	145,4
Інші	27,3	27,0	30,0	187,5
Разом союзна пром.	2 190,0	2 636,9	3 489,5	132,3

II. Республіканська промисловість (на тисячі крб.)

Укрбурвугілля	240,6	468,0	1 575,0	336,5
Укрторф	3 595,6	2 937,0	4 159,7	141,6
Укрміно	6 700,0	5 728,0	8 587,0	150,0
Укрбудматеріал	32 600,0	28 685,0	46 708,0	162,8
Укрхемфарбюро	3 944,0	9 272,0	14 946,0	161,2
Метальопрмисловість	177 005,0	188 743,0	206 732,0	109,5
Разом респ. пром-сть	224 085,2	235 833,0	282 707,7	119,9
Разом промисловість НКВажпрому (на млн. крб.)	2 414,1	2 872,7	3 772,2	131,3

Особливо великий приріст запроєктовано в чорній металургії: по чавуну приріст становить—38,1%, по сталі—40%, по вальцюванню—34,6%.

Пуск значної кількості нових доменних і мартенівських печей, вальцювальних верстатів, ґрунтова реконструкція старих металургійних заводів—дають змогу 1933 року значно підтягнути чорну металургію України.

Плян 1933 року передбачає значне зростання кам'яновугільної промисловости. Напруженість паливного балансу України потребує піднесення вугільного Донбасу—найважливішої паливної бази Союзу. Видобуток кам'яного вугілля в українській частині Донбасу становитиме 1933 р. 46.250 тис. тонн проти видобутку 1932 р.—39,3 млн. тонн.

Машинобудування збільшує випуск своєї продукції на 25,3% у порівненні з 1932 роком, при чому особливо швидко зростають паротягобудування, вагонобудування, тракторобудування.

Треба відмітити, що запроектований обсяг продукції машинобудівельної промисловості України не вичерпує цілком всіх її виробничих можливостей. Озброєна новітньою технікою машинобудівельна промисловість могла б дати багато більше, ніж 25,3% приросту, що його запроектовано в пляні. „Але зростання машинобудування, так потрібне нам для зростання цілого соціалістичного господарства, гальмує недостача сталі й вальцювання“ (Молотов). Це ще більше промовляє за те, що в 1933 р. треба з усією більшовицькою настирливістю наполягти на піднесення металургії і зокрема сталі і вальцювання, а також за те, що треба запровадити максимальне заощадження споживання металю, зокрема, треба будьщо забезпечити зниження норм витрачання металю не менш як на 10%.

1933 року розгортає своє виробництво зовсім нова для України галузь—алюмінієва промисловість, випуск якої становитиме 5.000 тонна алюмінію. Швидким темпом зростає 1933 року продукція хемічної промисловості, яка трохи відстала першої п'ятирічки від потреб народнього господарства. Значно зростає також промисловість будівельних матеріалів, яка останніх років також відстала від потреб будівництва.

Обсяг капітальних вкладень у важку промисловість України 1933 р. становитиме суму 1.669,5 млн. крб. проти 1.564,9 млн. крб. 1932 року.

По окремих галузях важкої промисловості запроектовано такий обсяг капіталовкладень:

Г а л у з і	Союзна	Республ.	Разом
Вугільна та інша паливна	263,8	6,9	270,7
Чорна металургія і руда	774,9	—	774,9
Кольорова „	65,5	—	65,5
Машинобуд і металообробна промисловість .	199,3	3,9	203,2
Хемічна	196,3	3,3	199,6
Будматеріали	68,8	10,7	79,5
Укрміно	—	3,0	3,0
Інша	71,8	1,3	73,1
	1 640,4	29,1	1 669,5

Плян капітальних вкладень у важку промисловість України 1933 р. передбачає потребу максимальної концентрації коштів на вирішальних будовах, а щодо окремих будов—на пускових провідних агрегатах. Так у чорній металургії близько 70% всіх вкладень припадає всього на 5 заводів (Запоріжсталь, ім. Дзержинського, Озівсталь, ім. Томського і Криворізький). В машинобудуванні з загальної суми в 203,2 млн. крб.—108 млн. крб. ідуть всього на три заводи (Краматорський, Харківський турбогенераторний завод, Луганський паротягобудівельний).

У вугільній промисловості з метою концентрації засобів і прискорення вступу пускових шахт в експлуатацію, 1933 р. буде трохи затримано будування ряду шахт, готовість яких даного моменту надто незначна.

1933 рік повинен бути роком рішучого зламу в справі підвищення якісних показників важкої промисловості.

В першому році другої п'ятирічки треба цілком здійснити настанову партії про те, що головний натиск треба зробити не на кількісні, а на якісні показники—підвищення продукційности праці, зменшення собівартости, поліпшення якости продукції.

Січневий пленум ЦК та ЦКК ВКП(б) запропонував всім господарським, партійним та професійним організаціям „зосередити 1933 року. головну увагу на цілковитому виконанні завдань щодо піднесення продуктивности праці та зменшення собівартости, ступінь здійснення яких насамперед враховуватиметься під час оцінки діяльности кожного підприємства і тресту“.

„Вузол завдань промисловости 1933 року лежить у площині піднесення продуктивности праці. Це основне і центральне питання“ (Молотов).

Досягнуті величезні технічні зрушення у важкій промисловості України, величезні успіхи в справі утворення кадрів кваліфікованих робітників та інженерно-технічних сил, а також у справі ліквідації неписьменности та піднесення освітнього і культурного рівня всієї маси робітників—створили умови для значного піднесення в 1933 році рівня продуктивности праці у важкій промисловості. „Треба тільки розгорнути по-більшовицькому боротьбу за засвоєння нових заводів і нової техніки, за поліпшення організації праці та за зміцнення трудової дисципліни“ (Молотов).

В пляні на 1933 рік запроектовано приріст продуктивности праці важкої промисловости республіканської підлеглости на 10,3%, у вугільній промисловості—на 15,7%, по металургії—на 20%, по Восхему—на 22,1%, Гірзавтресту—на 16,6%, по основній хемії—на 16,3%, в промисловості будматеріалів—на 22,5%. Ці запроектовання треба обов'язково виконати повністю.

Рішучого переламу потрібно добитися також у справі зниження собівартости продукції. На основі підвищення продуктивности праці, максимального заощадження матеріалів, скорочення непродуктивних витрат і т.ін. треба забезпечити виконання запроектованого у пляні зниження собівартости. У важкій промисловості республіканської підлеглости намічено знизити собівартість на 3,5%, по вугільній промисловості—на 2,5%, „Сталі“—на 4,5%, Дніпросталі—на 7%, Гірзавтресту—10%, Укрхемтресту—5%, по „Руді“—7,5%, Восхему—5,8%, Укрцинку—10,0% і т. д.

В центрі уваги повинно бути завдання поліпшити якість продукції. Значні збитки і втрати, які є наслідок поганої якости вугілля, коксу, чавуна, машин, лягають надмірним тягарем на народне господарство. Плян на 1933 рік передбачає ряд найважливіших заходів у справі підвищення якости продукції, зокрема лінією збагачення вугілля, руди, поліпшення якости коксу, чавуну і т. ін.

Однією з найважливіших проблем важкої промисловости 1933 р. є проблема заощадження палива й металю.

Максимальне заощадження палива й металю дадуть нам додаткові резерви для розвитку ряду галузей соц. будівництва. Особливо гостро стоїть проблема заощадження металю для машинобудування.

* * *

Основні проектування пляну 1933 року в найважливіших галузях важкої промисловости України мають такий вигляд.

А. Кам'яне вугілля. Запроектований по українському Донбасу на 1933 рік видобуток 46.250 тис. тонн повинно виконати на

основі дальшого посилення механізації: питома вага механізованого видобутку 1933 року становитиме 80%, або 36 773 тис. тонн проти 70,8%, або 27.794 тис. тонн 1932 року.

По окремих трестах видобутку розподілюється так:

	Загальний видобуток	Механізований видобуток	Відсоток меха- нізованого від загального ви- добутку
Артемвугілля	8,1 млн. тонн	5,8 млн. тонн	71,7
Кадіїввугілля	7,8 "	5,6 "	71,6
Донбасантрацит	13,3 "	12,3 "	93,1
Луганвугілля	4,0 "	2,8 "	70
Стаїнівугілля	12,8 "	10,2 "	80

Основне завдання кам'яновугільного Донбасу 1933 року—рішуче поліпшити справу механізації, підтягнути процеси механізації, що відстають—навалювання і відкочування, і, механізувати поверхневі роботи; для цього перевести ряд шахт на комплексну механізацію. Потрібно ґрунтовно поліпшити справу використання механізмів, ліквідувати знеосібку в обслуговуванні механізмів, налагодити своєчасний ремонт машин і забезпечити на шахтах наявність достатньої кількості запасних частин. Питання правильного використання машин впирається в нестачу кваліфікованих кадрів. Потрібно добитися зламу, у справі підготування кадрів, потрібно зі всією більшовицькою настирливістю добитися виконання постанови ЦК ВКП(б) від 17 листопада 1932 року про підготування кадрів для вугільного Донбасу.

Потрібно добитися зламу в справі впровадження нових метод роботи: систему тов. Карташова в очисних вибоях і т. Єпіфанцева у підготовчих роботах повинно запровадити, як основні методи роботи, забезпечивши їх застосуванням відповідне піднесення продуктивності праці.

1933 року передбачається здати до експлуатації 19 шахт проектною видатністю в 13,7 млн. тонн. Потрібно особливу увагу звернути на своєчасну приставку устаткування для пускових об'єктів, на комплектність цієї приставки і на ув'язку замовлень і строків приставки різними заводами.

З метою поліпшення справи підготування для закладання нових шахт найближчих років у плані 1933 року передбачено значні кошти на переведення геолого-розвідкових робіт (7,5 млн. крб.). Не зважаючи на те, що 1933 року не передбачається закладання нових шахт, геолого-розвідкові роботи повинно провадити повним темпом для утворення маневрового фонду ділянок для закладання нових шахт, повинно посилити розвідку на спекливі вуглі для поширення районів спекливих вуглів і покласти початок комплексної розвідки родовищ.

Одним з найважливіших завдань кам'яновугільної промисловости 1933 р. є рішуча боротьба за поліпшення якості вуглів, особливо коксівних.

Запроектований у плані обсяг капітальних вкладень на збагачення—18 млн. крб. (з них 16,7 млн. крб. по тресту Вуглезбагачення) забезпечує злам на цій найважливішій і відповідальній ділянці.

На 1933 рік по тресту Вуглезбагачення намічується такі основні роботи:

1. Здати до експлуатації: Ново-вузлівську ЦЗФ, частину Мосьпинської брикетної фабрики.

2. Розпочати будівання Чумаківської ЦЗФ—перші дві станції Кальміюської ЦЗФ видатністю в 400 тис. тонн за рік.

3. Реконструювати Горлівську, Микитівську, Ірминську мийницю.

В плані 1933 року запроектовано великі вкладення на житлове будівництво—67,6 млн. крб. Засвоєння цієї суми означатиме значне поліпшення житлових умов Донбасу.

Рішучого зламу потрібно досягти 1933 р. в частині підвищення якісних показників роботи кам'яновугільної промисловості України. Запроектовану в плані продуктивність праці в 14,8 тонн на одного трудящого за місяць повинно виконати будь що. На основі підвищення продуктивності праці потрібно також добитися переламу в справі зниження собівартості. В плані запроектовано знизити собівартість вугілля на 2,5%.

Б. Торф. Програма 1933 року по Укрторфоб'єднанню передбачає зростання видобутку у порівненні з 1932 роком на 61%, при чому буде видобуто 332,4 тис. тонн машино-формівного торфу і 172 тис. тонн фрезерного, разом 504,4 тис. тонн¹⁾. Участь у видобутку фрезерного торфу 1933 року доходить 34,1%.

У зв'язку з таким зростанням видобутку фрезерного торфу пере-сично-денний виробіток на одного кадрового робітника повинен дійти 6,51 тонни—на 45% вище від фактичного виробітку за 1932 р.

Зниження собівартості намічено на 9,8%.

Капіталовкладення 1933 року визначається в сумі 3.500 тис. крб.

Найважливішими умовами, що забезпечують виконання запроектованої програми видобутку на 1933 рік, є:

1. Своєчасне виконання робіт щодо підготування торфовищ і торфових господарств до видобутку.

2. Своєчасне та пляномірне вербування робочої сили.

3. Своєчасне підготування устаткування і реманенту.

4. Форсування робіт щодо спорудження під'їзних шляхів.

5. Вжиття рішучих заходів до поліпшення якості торфу в розу-мінні зменшення його вогкості.

6. Поліпшення організації праці і матеріально-побутових умов життя трудящих і зокрема поліпшення житлових умов.

В. Буре вугілля. На 1933 р. намічено видобути 250 тис. тонн бурого вугілля проти 75,3 тис. тонн видобутку 1932 року. Розподіл видобутку по окремих родовищах визначається в такому вигляді:

Олександрівський район—кар'єра А 75 т. т.

Зінов'ївський „ шахта „Піонер“ 100 т. т.

Звиногородський „ „ „Октябриня“ 75 т. т.

Разом . . . 250,0 т. т.

Початок роботи екскаваторами слід вважати за велике технічне зрушення в українській буровугільній промисловості, в частині підземного видобутку роботу буде також поліпшено, завдяки намічуваному закінченню устаткування шахт.

Вдосконалення метод видобутку дасть змогу добитися збільшення продуктивності праці одного робітника за день до 0,95 тонни, або

¹⁾ Все виробництво торфу на Україні 1933 року значно перевищує цю цифру: лінією промкооперації буде видобуто 600 тис. тонн лінією різних споживачів—291 тис. тонн, лінією місцевої промисловості Наркомважу—19 тис. тонн.

на 19% більше проти 1932 року, і зниження собівартості до 9 крб. 95 коп. або на 10,0% нижче від 1932 року.

Капітальні роботи 1933 року в сумі 3,4 млн. крб. ітимуть на закінчення робіт на наявних об'єктах і підготування нового великого кар'єру в Олександрівському районі.

Г. Чорна металургія. Виробничу програму української металургії на 1933 рік запроектовано в таких розмірах: по чавуну—5.432 тис. тонн, по сталі—4.037 тис. тонн і по вальцюванню—3.087 тис. тонн.

Плян 1933 року передбачає велике поповнення металургії новими агрегатами. 1933 року мають вступити до експлуатації 10 доменних печей, з них 8 нових потужних американського типу; механізованих за останнім словом техніки, з об'ємом від 842 до 1.000 куб. м. кожна, в тому числі на нових заводах, що вступають до експлуатації 1933 року (на Запорізькому заводі, Озівсталі і Криворізькому), 5 печей, на заводі ім. Ворошилова—2 і на Краматорському—1 піч; 2 відновлювані печі вступають на заводах ДЗМО й ім. Сталіна. Загальний приріст об'єму доменних печей 1933 року становитиме 8.252 куб. м., що дасть приріст до теперішнього об'єму печей на 40%. Виробнича потужність 10 доменних печей, що вступають 1933 року, забезпечує витоплення понад 2,5 млн. тонн чавуну за рік, що майже дорівнює всьому витопленню чавуну на Україні 1932 року. 1933 року намічено пустити 19 здебільшого потужних 150-тонних мартенівських печей з площею до 66,5 кв. м. кожна, в т. ч. на заводі Озівсталь мають вступити до роботи дві коливні печі з тоннажем в 250 тонн кожна; крім того, буде реконструйована 1 піч на Сталінському заводі. Виробнича потужність цих мартенів становить біля 1.700.000 тонн сталі за рік.

1933 р. ми матимемо певні зрушення в сортаменті металю. Виробництво якісної і високоякісної сталі значно зростає і становитиме близько 200.000 тонн. З пуском Запорожсталі значно зростає виробництво електросталі. Пуск заводу феростопів у Запоріжжі 1933 р. підводить базу для дальшого ще швидшого розвитку виробництва якісного металю, цим самим звільняючи нашу країну від імпорту і економічної залежності від капіталістичних країн.

На заводах ім. Томського, ім. Дзержинського встановлюються три потужні блюмінги¹⁾ з запроектованою річною видатністю в 1.200.000 тонн кожний і ряд нових вальцівних верстатів.

На значній частині агрегатів, що їх пускається, будівельні роботи вже закінчено: відбувається монтування устаткування і частину з них підготовляють до пуску на початку 1933 року.

Металургія України 1933 року зробить величезний крок у технічному переозброєнні. Вступ до роботи нових потужних агрегатів забезпечує вищий технічний рівень, ніж в передових європейських країнах, а частково навіть ніж у ПАСШ.

Переозброєння української металургії по-бойовому ставить завдання засвоїти нову техніку, в найкоротший строк опанувати нові агрегати і механізми.

Вступ нових доменних і мартенівських печей і вальцівних верстатів у жодному разі не повинен послаблювати увагу господарських організацій і заводів до роботи старих заводів і використання наявного устаткування. Вересневий 1932 р. пленум ЦК ВКП(б) особ-

¹⁾ На заводі ім. Томського блюмінг вступив наприкінці січня ц. р.

ливо загострив увагу на цьому питанні, зазначивши так: „Переважно перед усіма іншими роботами провадити роботу щодо раціоналізації старих агрегатів і їхніх обслужних злагод, щодо розширення вузьких місць заводу, домагаючись максимальної продуктивності дійового устаткування, що має в собі тепер значні невикористані ресурси“. Постанова пленуму зобов'язує закінчити протягом 1933-35 років механізації основних трудомістких процесів у цехах і на середзаводському транспорті.

Капіталовкладення запроектовано в сумі 699,9 млн. крб. проти виконання 1932 року в 526 млн. крб.

Плян передбачено посилення темпів будування переробних цехів у порівненні з попередніми роками. Плян 1933 року забезпечує комплектисткість капітального будівництва. Будування нових доменних і мартенівських печей, а також вальцівних верстатів буде супроводжуватися розвитком допоміжних цехів і обслужних злагод з тим, щоб основний капітал можна було належною мірою найповніше використати.

1933 року потрібно добитися переламу в справі поліпшення якісних показників роботи металургії України. Підвищення продуктивності праці, зниження собівартості продукції, поліпшення якості продукції, скорочення браку, поліпшення використання агрегатів,— все це є найважливіше завдання металургії 1933 р.

Розгортання металургії 1933 року ставить особливо серйозні вимоги до суміжних галузей промисловості (руда, кокс, вугілля, вогнетриви, машинобудування, транспорт тощо) в частині задоволення потреб металургійних заводів.

„Треба поставити нашу металургію в таке становище, щоб вони не зазнавала гострого браку палива, вугілля, коксу. Металургійні заводи повинні забезпечити паливом. Вугільна промисловість також не повинна бути гальмом піднесення чорної металургії. У вугільній промисловості, а особливо у нафтовій, 1933 рік не повинен бути подібний до минулого року. З другої сторони, залізничний транспорт повинен виконати свої завдання. Залізниці повинні справді забезпечити вчасне приставлення палива до заводів металургії“ (Молотов).

Особливо відповідальні завдання щодо постачання металургії покладаються на рудну промисловість та промисловість вогнетривів. Але головне завдання в справі забезпечення виконання плану 1933 року покладається на саму металургію.

„Головне завдання лежить у самій чорній металургії, в усуненні всіх недоладностей, які там є, в організації виробництва, доборі кадрів господарських і технічних, у встановленні дійсної перевірки їхньої роботи, в підвищенні якості господарського та технічного керування“ (Молотов).

Д. Руда. Відповідно до зростання металургії план 1933 року передбачає поширення сировинної бази.

Видобуток залізної руди на 1933 рік намічено в 11 млн. тонн (138% видобуток 1932 р.).

Виробництво збагаченої манганової руди 1933 р. становитиме 900 тис. тонн, або в два рази більше видобутку 1932 року.

1933 року буде практично розв'язано проблему збагачення кварцитів, видобуток яких становитиме 100.000 тонн.

Капітальні вкладення 1933 р. мають забезпечити в) закінчення проходження, будівельні роботи і повне устаткування нових шахт; б) дальше впровадження механізації в усі виробничі процеси (свердління, скрепізація, сортування, навантаження і збагачення); в) форсо-

ваний розвиток житлового, соціально-культурного і комунального будівництва на руднях; г) посилення геолого-розвідкових робіт тощо.

Е. Кольорова металургія. 1933 року на Україні значно розвивається кольорова металургія. Огульна продукція зростає більше ніж в три рази у порівненні з 1932 роком. Вперше почнемо вироблювати металевий алюміній, вироблення якого 1933 року становитиме 5.000 тонн. 1933 року повною мірою вступає перша черга алюмінійного комбінату з електролітним, глиноземним і електродним заводами.

Виробництво цинку 1933 року має зрости до 7.000 тонн проти 5.562 тонн 1932 року.

Загальний обсяг капіталовкладень у кольорову металургію 1933 року становитиме 65,5 млн. крб. Це має забезпечити пуск першої черги Дніпровського алюмінійного комбінату, будівництва нового магнієвого заводу в Запоріжжі, закінчення реконструкції цинкового заводу.

Ж. Машинобудування. 1933 р. вступають до експлуатації заводи: новий Луганський паротягобудівельний, Харківський станкобудівельний, окремі цехи Крамашбуду, поширюється виробництво на ХТЗ, продовжується реконструкція низки наявних заводів: Ленінська кузня (Київ), ім. „Правди“ (Кам'янське), Крюківський завод (Крюків), ім. Фрунзе (Суми), „Більшовик“ (Київ), Горлівський завод (Горлівка) і т. інш.

Основне завдання в галузі будівництва—забезпечити плановий вступ до експлуатації основних виробничих і допоміжних цехів відповідно до вимог технологічного процесу, зменшуючи до мінімуму „дитячі хвороби“ пускового періоду і засвоюючи виробничі потужності в найменший строк.

Планові проектування по окремих машинобудівельних об'єднаннях і найбільших заводах мають такий вигляд:

Паротягобудування (старий і новий луганські паротягобудівельні заводи). Випуск продукції визначається в розмірі 96 млн. крб. Засвоєння цього випуску відбуватиметься на основі тісного виробничого зв'язку цехів нового ЛПЗ зі старими цехами дійового ЛПЗ.

Вагонобудування. Заводи „Правда“ і Крюківський 1933 року мають якісно перебудувати свою виробничу програму. Завод „Правда“ має випустити 1.700 штук чотиривісних 60-тонних саморозвантажних вагонів типу „Хопер“—зварної конструкції, зовсім припиняючи виробництво 25-тонних двовісних хоперів.

По Крюківському заводу намічено випустити 3.000 шт. високобортових 20-тонних двовісних платформ і 1.000 шт. чотиривісних „Гондол“.

Капітальні вкладення по заводу „Правда“ спрямовані в основному на закінчення будівництва фасонно-сталеливарного цеху і реконструкцію дійових цехів (ковальський, колішневий, вагоноскладальний), а також на впорядкування електрогосподарства.

По Крюківському заводу капіталовкладення повинно спрямувати на будівництво і реконструкцію таких цехів: ковальня, заготовний цех, колішневий цех, деревообробний і ін.

Морське суднобудування. Миколаївські суднобудівельні заводи ім. Андре Марті і ім. „61“ 1933 року мають закінчити будівництво двох нафтовозів по 7,5 тис. тонн вантажністю, одного великого нафтовозу—на 10 тис. тонн, одного двопалубного суховантажника, одного великого лісовозу і закласти орієнтовно декілька нових суден (лісовозів, рудовозів, нафтовозів тощо).

Капітальні вкладення по цих заводах повинно спрямувати в основному на реконструкцію дійових цехів.

Річкове суднобудування. Випуск продукції по „Ленінській Кузні“ намічено в сумі 22,5 млн. крб. У порівненні з 1932 роком випуск значно збільшується коштом засвоєння потужности реконструйованих цехів.

По корабельні ім. Сухомлина випуск продукції намічено в 6,3 млн. крб. На кінець 1933 року повинно здати до експлуатації та закласти серію буксирів, наливних барж і вантажно-пасажирних пароплавів.

Намічені капіталовкладення по Ленінській Кузні і по корабельні ім. Сухомлина йдуть в основному на продовження реконструкції.

Виробництво гірничного устаткування, 1933 року заводи Гірмаштресту (без Торецького заводу) мають випустити продукції на 77,1 млн. крб. Ці заводи 1933 року мають засвоїти виробництво ряду нових машин. Горлівський завод має засвоїти виробництво зарубних машин нових конструкцій важкого і легкого типів, гірних комбайнів, потужних вентиляторів „РАТТО“, почепних двокамерних і трикамерних смоків. Завод „Світло шахтаря“ має засвоїти виробництво колонкових катеринок нових конструкцій, навалювальних машин, скреперних катеринок нових марок. Луганський завод ім. Косіора має засвоїти виробництво „качиного носу“ і збагачувального устаткування.

Гірмаштрест, опрацьовуючи нові конструкції механізмів, повинен забезпечити комплексну механізацію вугільної промисловости.

Виробництво хемічної і цукрової апаратури. Обсяг продукції по заводах Восхему на 1933 рік запроектовано в сумі 74 млн. крб. (без монтажної контори, випуск якої визначається в 6 млн. крб.).

З нових видів продукції, що їх мають засвоїти заводи Восхему, треба відзначити: компресори високого тиснення, компресори циркуляційні, змішувачі, фільтри Вольфа і т. ін.

Капіталовкладення в основному спрямовано на заводи ім. Фрунзе і „Більшовик“, що переводять ґрунтовну реконструкцію.

Виробництво металургійного машинобудування. По Краммашбуду 1933 р. має бути закінчено будівництво механічного цеху „Б“ та „А“, чавуно-ливарного цеху, сталеливарного, ковальського тощо.

Випуск продукції на 1933 рік по Крамкомбінату намічено в сумі 87 млн. крб.

Верстатобудування. Випуск продукції по заводу ім. Леніна (Одеса) намічено в розмірі 8 млн. крб. З нових видів продукції завод має випустити: свердлові універсальні верстати типу „Цінцінати“, свердлові універсальні верстати типу „Шютте“, свердлові з механічною подачею і трубонарізні. 1933 року має вступити до експлуатації новий Харківський завод, що вироблятиме радіально-свердлові верстати. Повна потужність заводу визначається річним випуском 1950 верстатів.

Сільськогосподарське машинобудування. Обсяг продукції на 1933 рік запроектовано по заводах Укрсільмашу в сумі 220,5 млн. крб. Заводи Укрсільмашу 1933 року мають випустити: 6.750 комбайнів, 13.000 тракторних молотарок, 15 тисяч 12-рядкових, дискових сівалок, 45,5 тис. тракторних плугів і т. ін.

Особливо треба відзначити засвоєння заводами Укрсільмашу 1933 року виробництва ряду нових машин: зерноелеваторів (200 шт.).

соломопідіймачів (2.400 шт.), спеціальних сівалок, городніх і бавовникових, бурякокомбайнів, виробництва яких лише нещодавно організовано, і т. ін.

Тракторобудування. На ХТЗ намічено випустити 1933 року 23.500 тракторів проти 16 333 випуску 1932 року.

Харківський Турбогенераторний завод (ХТГЗ). Капітальні вкладення по ХТГЗ буде спрямовано на закінчення будування головного турбокорпусу, придбання устаткування і на транспортні і технічні споруди. Окремі цехи ХТГЗ вступили до експлуатації 1932 року (цех різних деталей, лопатковий та інш.). 1933 р. мають бути закінчені основні роботи і завод має випустити 2 турбогенератори по 50 тис. квт.

Республіканська металопромисловість. Випуск продукції 1933 року намічено в сумі 200,3 млн. крб. проти 175,3 млн. крб. 1932 року. Значно зростає виробництво виробів ширвжитку—62,9 млн. крб. проти 42 млн. крб. 1932 року, що дає зростання на 49%. Зростає виконання замовлень для чорної металургії—7.590 тис. крб. 1933 року (проти 7 млн. крб. 1932 р.), замовлень для харчової промисловости—6,68 млн. крб. 1933 року (проти 5,96 млн. крб. 1932 року і т. ін.

Одним з найважливіших завдань машинобудування України, як і машинобудування цілого Союзу, 1933 року є заощадження металю. Найбільше заощаджувати металю вимагає обмеженість лімітів металю, що їх виділено для машинобудівельних і металюобробних заводів і об'єднань на 1933 рік.

Не менш важливим завданням є здійснення значного зламу в поліпшенні якості продукції. Поліпшення якості машин повинно бути в центрі уваги робітників і інженерно-технічних працівників машинобудівельних заводів. Перед машинобудуванням стає також завдання своєчасно постачати основним галузям промисловости і сільського господарства потрібну кількість запасних частин і надавати допомогу споживачам у проведенні ремонту машиноустаткування.

1933 рік має бути роком дальшого засвоєння нових виробництв, що звільнюють нас від чужоземної залежності і збільшують оборонноспроможність країни.

На основі засвоєння новітньої техніки і нових технологічних процесів потрібно в 1933 році добитися ґрунтового переламу в справі підвищення продукційности праці і зниження собівартости в усіх галузях машинобудування.

3. Хемічна промисловість. Одним з найважливіших завдань, що стоять перед хемічною промисловістю УСРР 1933 р., є забезпечення випалу коксу, потрібного для металургії. Приставлюваний металургії кокс повинен бути підвищеної якості (так лінією коксових устав запроектовано: попіл—10,67%, сірка—1,64%, волога—3,22%).

Це мають забезпечити наявні вуглемийниці, видатність яких збільшилася за перше п'ятиріччя від 2.800.000 до 11.780.000 тонн рядового вугілля, а також будівництво нових вуглемийниць.

Роботи з раціоналізації режиму коксування, що їх перевів 1932 р. вуглехемічний інститут, дають змогу підвищити видаток коксу на 10% за одночасного поліпшення видатків і якості хемічних продуктів. Впровадження цих заходів є найактуальніше завдання коксохемії 1933 р.

Роботи щодо знесірчування вугілля, що їх проведено на 200 шахто-верствах, довели змогу усувати сірку, що міститься в донець-

кому вугіллі. Це мусить врахувати і Вуглезбагачення, бо усунення 1% сірки з коксу підвищує видатність домен, приміром, на 10%.

Не зважаючи на зростання випуску продукції суперфосфатної, промисловости 1933 р. (364 тис. тонн проти 300 тонн 1932 р.), суперфосфатні заводи не будуть завантажені на повну потужність. Причина цього полягає в диспропорції між потужністю сірчано-кислотних уставів і суперфосфатних цехів.

До перебоїв у роботі сірчано-кислотних уставів, які особливо загострилися другого півріччя, спричинилася нестача іскришу. Вуглисті іскриші Донбасу, у зв'язку з загальним напруженим баянсом сировини для сірчано-кислотної промисловости 1933 року, мають відіграти велику роль в баянсі сірчано-кислотної сировини на Україні. Видобуток їх 1931 р. становив 5 тис. тонн, 1932 р.—16 тис. тонн, а 1933 р. видобуток має бути доведений до 40 тис. тонн, що становитиме 20% в загальному баянсі сірчано-кислотної сировини.

Вугільні трести України повинні забезпечити виконання програми відбирання вуглистих іскришів.

Геолого-розвідкові і вишукні роботи щодо фосфоритів у Донбасі, що їх розпочато 1932 р. і що вже дали попередні позитивні наслідки, 1933 р. повинно розгорнути широким фронтом з тим, щоб остаточно з'ясувати питання про запаси і якість фосфоритної сировини на Україні.

Забезпечення виконання програми виробництва засобів боротьби з шкідниками сільського господарства повинно притягти особливу увагу Костянтинівського хемічного комбінату.

Найважливішим завданням Донецького содового заводу 1933 р. є засвоєння повної потужности чотирьох елементів виробництва кальцинованої соди з доведенням на кінець року добового виробітку до 900 тонн і впорядкування всіх ланок содового виробництва.

Першій половині 1933 року буде пущено в Лисичанському дослідно-експлуатаційний завод оксиду алюмінію за методом проф. Шматька видатністю в 1.200 тонн. Досвід роботи цього заводу дасть потрібні дані для розвинення в дальнішому глиноземного виробництва на базі українських каолінів.

Запроектовані на 1933 рік капіталовкладення в хемічно-фармацевтичну промисловість забезпечують випуск 1933 року гостродефіцитних імпортованих з закордону продуктів ширвжитку.

1933 року ми вперше приступаємо до широкого розгортання будівництва напівзаводських дослідно-експлуатаційних уставів, робота яких має дати потрібний матеріал для проектування і будівництва великих заводів, нових виробництв і засвоєння нових джерел української (місцевої) сировини і послідів промисловости і сільського господарства.

И. Виробництво будівельних матеріалів. На 1933 р. по основних матеріалах намічається така виробнича програма¹⁾.

¹⁾ Без колгоспів.

	Одиниця виміру	1932 р.	1933 р.
Цегла	млн. шт.	952	1 465
Черепашник	" "	12,8	23,7 ¹⁾
Шлакобетон і інші термокамені.	" "	9,9	38,3
Цемент	тис. тонн	531	773
Вапно	" "	635	1 042
Любайстер	" "	178	409
Дахівка	млн. шт.	99	32,8
Азбошифер	" "	22,7	21,5
Толь.	млн. рул.	1,0	1,7
Фіброліт.	тис. кв. м.	32	790
Камишит.	" " "	918	1 751
Гіпсоліт	" " "	140	534
Трепел	тис. тонн	60	229

Наведені дані визначають далі значне підвищення питомої ваги нових будівельних матеріалів. 1933 р. передбачається також розгорнути виробництво керамічних радіаторів, досвідне виробництво яких поставлено 1932 р. на Славутському фаянсовому заводі, що має велике значення з погляду заощадження металю і забезпечення потреби в опалювальних приладах.

Щодо вогнетривалів, виробнича програма на 1933 рік передбачає вельми незначний темп зростання (по Вогнетривтресту щодо шамоту—36,9% і щодо динасу—25%) через перехід до вироблення складніших фасонів і з метою забезпечення підвищення якості виробів, що пов'язано зі збільшенням строків опалу, введенням додаткових процесів формування і т. ін.

Вкладення лінією місцевих будівельних матеріалів спрямовується в основному на реконструкцію і механізацію дійових підприємств. Нове будівництво пресектується тільки по нових будівельних матеріалах, де передбачено спорудження лінією допоміжних підприємств будівельних організацій, комунального господарства і житлокооперативу ряду невеликих майстерен. Проте, на відміну від минулого року, основна маса витрат і по нових матеріалах іде на закінчення розпочатого 1932 року будівництва.

Найбільшим об'єктом є роботи по Кутейніківському родовищу трепелю.

Щодо „старих“ матеріалів нове будівництво намічено тільки лінії комунального господарства, де намічено побудувати ряд невеликих вапнярних заводів на задоволення місцевих потреб.

По республіканській промисловості передбачається закінчення другої черги Харківського заводу силікатної цегли, закінчення робіт другої черги по трьох заводах, що їх переводиться на штучне сушіння (Луганське, Нікопіль, Харків—№ 14) та закінчення штучних сушарень на Криворізькому шлакоцегельному заводі.

Разом 1933 року працюватиме 6 заводів зі штучними сушарнями, які мають дати 80 млн. шт., а, враховуючи виробництво безперервно дійових заводів силікатної і шлакової цегли і запорізьких заводів сухого пресування, разом безперервно дійові цегельні заводи мають дати близько 240 млн. шт.

Лінією Укрцементу намічується закінчення Кам'янського шлакоцементного заводу видатністю в 1,3 млн. бочок і поширення Краматорського портлянд-цементного заводу на 460 тис. бочок. Повинно

¹⁾ Щодо черепашнику по житлокооперативу включено за 1932 рік 2,3 млн. шт. і на 1933 рік—6 млн. шт. по Кримських розробках.

також закінчити реконструкцію шлакоцементного заводу в Дніпропетровському, що ввійде до Дніпросталі, з доведенням видатності від 44 до 155 тис. тонн.

Лінією Вогнетривтресту передбачено пустити наприкінці року новий Часов-Ярський шамотний завод, в основному закінчити ґрунтовну реконструкцію Красногорівського заводу ім. Леніна і підготувати пуск на початку 1934 р. Гришинського динасового заводу. Повинно також закінчити шамотний завод на Дніпрокомбінаті.

* * *

Плян 1933 року ставить перед важкою промисловістю України серйозні вимоги. Запроектована програма накреслює велике зростання виробництва і будівництва і різкий злам в якісних показниках. Але, не зважаючи на це, програма є цілком реальна. Зростання основних фондів, технічне озброєння важкої промисловості новітнім устаткуванням, пуск до експлуатації ряду велетнів, побудованих за останнім словом техніки, і ґрунтовна реконструкція наявних підприємств, підготовка кадрів кваліфікованих робітників, інженерно-технічних сил та піднесення загально-культурного рівня всієї маси робітників, — утворили потрібні передумови для виконання плану 1933 року.

Основне завдання — повнотою і раціонально засвоїти поновлений основний капітал, опанувати техніку, ґрунтовно перебудувати роботу на основі 6 історичних вказівок тов. Сталіна — поліпшити справу організації праці, зліквідувати знеосібку, зрівнялівку, повести рішучу боротьбу з прогулами, поліпшити матеріально-побутові умови трудящих, рішуче поліпшити справу підготування кадрів і т. інш.

Виконання величезних завдань 1933 року, зокрема центрального завдання — піднесення продуктивності праці, поліпшення якості продукції та зниження собівартості „вимагає рішучого поліпшення всієї нашої роботи — партійної, радянської, господарської, профспілкової, вимагає такої більшовицької роботи в масах, такого вмілого розставлення сил та добору господарсько-технічних кадрів, такої постійної і серйозної перевірки їхньої роботи, такого зміцнення трудової дисципліни і інтенсивності в роботі, такої розгорнутої боротьби за справжнє засвоєння нових виробництв і нової техніки і, одним словом, такої революційної роботи на фронті нашого соціалістичного будівництва, яку здатна організувати тільки наша більшовицька партія, за якою з чимраз більшим ентузіазмом ідуть маси і в якій законно бачать свого смертельного ворога всі та всякі сили буржуазних класів, включаючи до їх числа і панів переродженців з оголтілих опортуністів всіх мастей“ (Молотов. — З доповіді на січневому пленумі ЦК і ЦКК ВКП(б)).

Від редакції. Стаття писана автором у січні 1933 року; тому не відбиті деякі важливіші директиви, опубліковані пізніш, зокрема постанова РНК і ЦК ВКП(б) про роботу вугільної промисловості Донбасу від 8 квітня 1933 року.